

Щоб узгодити великі розбіжності в оцінках збитків, створено тимчасову комісію з проведення аудиту збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії [6], що є консультативно-дорадчим органом Кабінету Міністрів України. Основними завданнями комісії є: підготовка пропозицій щодо розроблення методології проведення аудиту шкоди та збитків, завданих внаслідок збройної агресії; підготовка пропозицій щодо розроблення проєктів нормативно-правових актів, необхідних для проведення аудиту шкоди та збитків; узгодження методик проведення оцінки шкоди та збитків тощо.

Отже, проведеним аналізом фінансових аспектів методів обліку та оцінки збитків економіки, завданих бойовими діями, встановлено, що підходи до оцінки втрат поділяються на втрати від руйнувань та втрати від загального впливу бойових дій. Основу методичних підходів до оцінки завданої шкоди, збитків за наслідками військової агресії РФ складають методологія та методики швидкої оцінки від Світового банку ROMA та Міжнародні стандарти оцінки IVS 2022. Оцінці підлягають практично всі доступні для вираження у грошовому еквіваленті об'єкти суспільних цінностей. Власне фінансові аспекти методів обліку і оцінки збитків економіки України, завданих бойовими діями, мають таку структуру: юридична база, базова вартість для компенсації, ринкова вартість, вартість відновлення, економічні збитки, оцінка неприбуткових та прибуткових активів і підприємств, оцінка вартості бізнесу, оцінка активів і підприємств. Подальшим напрямом дослідження є розробка оцінки власне фінансових збитків.

1. Городиський І. М., Бем М. В., Косаревич С. Р. та ін. Відшкодування для України: моделі, перспективи, виклики : аналіт. доп. Львів : Центр Дністрянського, 2023. 103 с.

2. Демиденко А., Стахів Є. Як правильно рахувати екологічні збитки України від війни? *Офіс сталих рішень*. URL : <https://ukraine-oss.com/articles/yak-pravylno-rahuvaty-ekologichni-zbytky-ukrayiny-vid-vijny/>.

3. Кришталь Т. М., Дулгерова О. М., Чубань В. С. Державне регулювання підходів щодо оцінки економічних збитків, завданих Україні внаслідок війни. *Вісник НУЦЗ України. Серія : «Державне управління»*. 2022. № 1. С. 90–99.

4. Про затвердження Методики визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності : наказ Міністерства економіки України, Фонду державного майна України від 18 жовтня 2022 р. № 3904/1223. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1522-22#Text>.

5. Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації : постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 326.

6. Про утворення комісії з проведення аудиту збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації : постанова Кабінету Міністрів України від 27 травня 2022 р. № 640. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/640-2022-%D0%BF#Text>.

7. Томас П., Сімонова Л. Оцінка збитків від війни для фінансової компенсації. *Вокс Україна*. URL : <https://voxukraine.org/otsinka-zbytkiv-vid-vijny-dlya-finansovoyi-kompensatsiyi>.

8. «Росія заплатить» / damaged.in.ua. KSE. URL : <https://kse.ua/ua/russia-will-pay/>.

УДК 343.53

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/250-251

Ірина МАРКОВИЧ

доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільського національного
технічного університету
імені Івана Пулюя,
кандидат економічних наук

БОРТЬБА З ЕКОНОМІЧНИМИ ЗЛОЧИНАМИ ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Економічна безпека є однією з найважливіших складових національної безпеки будь-якої держави. Вона визначається як стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність

у світовій економічній системі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання.

До основних загроз економічній безпеці України відносять: залежність економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків, недостатні темпи впровадження інновацій, виснаження природно-ресурсного потенціалу та погіршення стану екології, посилення диференціації регіонів за рівнем соціально-економічного розвитку, поширення «тіньової економіки» тощо.

Однією із найсерйозніших загроз економічній безпеці та сталому економічному розвитку держави є економічні злочини, до яких належать корупція, контрабанда, ухилення від сплати податків, фінансові шахрайства, легалізація (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом, незаконне привласнення майна тощо. Ці правопорушення завдають значної шкоди фінансовій системі, послаблюють довіру суспільства до влади, стримують розвиток легального бізнесу та інвестиційну привабливість держави.

За різними оцінками, обсяг тіньової економіки в Україні становить від 30 % до 50 % офіційного ВВП. Це суттєво гальмує розвиток країни, позбавляє бюджет значних фінансових ресурсів у вигляді податків, створює несприятливий бізнес-клімат через недобросовісну конкуренцію. Тому ефективна боротьба з економічною злочинністю є сьогодні ключовим завданням для забезпечення економічної безпеки та сталого соціально-економічного розвитку України.

Особливе занепокоєння викликають значні масштаби «тінізації» національної економіки. Тіньова економічна діяльність створює недобросовісну конкуренцію, завдає значних втрат бюджету країни.

Основними причинами поширення економічних злочинів в Україні є недосконалість законодавства; відсутність належного контролю та нагляду з боку держави; високий рівень корупції серед представників влади; складність ведення легального бізнесу через високі податки, бюрократію; низька правова свідомість громадян.

Для подолання загроз економічній безпеці та скорочення рівня економічної злочинності необхідно здійснити низку системних заходів, а саме:

- удосконалити законодавство у сфері боротьби з економічними злочинами – чітко визначити склади правопорушень, посилити відповідальність;
- реформувати контролюючі та правоохоронні органи – підвищити їх незалежність, професійний рівень персоналу, вжити заходів щодо запобігання корупції;
- спростити процедури відкриття і ведення бізнесу, послабити податковий тиск на суб'єктів малого підприємництва;
- запровадити ефективні механізми конфіскації незаконно набутих активів і майна, отриманих злочинним шляхом;
- посилити громадський контроль за діяльністю органів влади, залучати ЗМІ та інститути громадянського суспільства до боротьби з економічними злочинами та корупцією.

Лише комплексне та системне впровадження цих та інших заходів у середньостроковій перспективі дозволить досягти значного прогресу у сфері протидії економічній злочинності та мінімізації її загроз для економічної безпеки України.

Крім загальнонаціональних заходів, необхідно розробити цільові програми боротьби з найбільш поширеними проявами економічних злочинів. Зокрема, для подолання високого рівня корупції слід:

- запровадити електронні державні закупівлі та аукціони для унеможливлення маніпулювань та зловживань;
- забезпечити повну прозорість процесів приватизації державного майна, конкурсів на зайняття посад в органах влади;
- посилити відповідальність суддів за необґрунтовані рішення;
- реформувати органи прокуратури та Національне антикорупційне бюро для підвищення ефективності їх діяльності.

Тільки за умови реалізації комплексу взаємопов'язаних заходів у правовій, організаційній, економічній, інформаційній та інших сферах можливо досягти істотного прогресу у боротьбі з економічною злочинністю та зміцнити економічну безпеку держави.